Η ανήθικη ηθική της αγοραπωλησίας ανθρωπίνων οργάνων (Εμμανουήλ Παναγόπουλος, Επίκ. Καθηγητής Χειρουργικής)

Categories : ΒΙΟΗΘΙΚΗ

Date : 6 Οκτωβρίου, 2011

Σχετικά πρόσφατα, στις αρχές του 2011, Βρετανοί γιατροί, με δηλώσεις τους, επανέφεραν στη δημοσιότητα το θέμα της αγοροπωλησίας ανθρωπίνων οργάνων και την εκδοχή της νομιμοποίησής της. Ο Nadey Hakim χειρουργός-μεταμοσχευτής και ο Sir Peter Bell πρώην αντιπρόεδρος του Βασιλικού Κολλεγίου των Χειρουργών της Αγγλίας, πρότειναν να ανοίξει η συζήτηση για τη νομιμοποίηση της αγοράς ανθρωπίνων οργάνων, με την πεποίθηση ότι η οικονομική ανταμοιβή θα μειώσει δραστικά την έλλειψη οργάνων προς μεταμόσχευση. Ο Bell, μάλιστα, προτείνει το ποσό των 50.000 έως 100.000 ευρώ ως λογική αμοιβή για ένα νεφρό, όσο δηλαδή κοστίζουν δύο χρόνια αιμοκάθαρσης. Ένας άλλος Βρετανός, ο John Harris, καθηγητής βιοηθικής στο πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ, που εδώ και χρόνια αρθρογραφεί υπέρ της νομιμοποίησης της αγοράς οργάνων, προτείνει η αγορά να γίνεται κάτω από αυστηρούς όρους και ο αγοραστής να είναι το Εθνικό Σύστημα Υγείας, το οποίο και θα διαθέτει τα όργανα στους κατάλληλους δότες. Σε πρόσφατες δηλώσεις του στην εφημερίδα Indepentent, μεταξύ άλλων είπε: «η πληρωμή δεν μηδενίζει τον αλτρουισμό. Οι γιατροί δεν φροντίζουν λιγότερο τους ασθενείς επειδή πληρώνονται, και στο σημερινό σύστημά μας όλοι πληρώνονται εκτός από τους δότες». Κάποιος blogger σχολίασε: «είναι φανερό, ότι όντας κάποιος βιοηθικός, μικρή σχέση έχει με το να είναι ηθικός».

Βεβαίως ακούστηκαν και αντίθετες φωνές, όπως του Keith Pigg, προέδρου της Βρετανικής Εταιρείας Μεταμοσχεύσεων, του Simon Rippon από το πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, του Antony Warrens καθηγητού της ιατρικής και του Kenneth Boyd καθηγητού της ιατρικής ηθικής στο πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου, που θεωρούν ότι η νομιμοποίηση της αγοράς οργάνων θα βλάψει τον αλτρουισμό και θα μειώσει την προσφορά οργάνων και κυρίως θα οδηγήσει στην εκμετάλλευση φτωχών ανθρώπων, που τελικά θα καταστούν αποθήκες ανταλλακτικών για τους πλούσιους.

Είναι αλήθεια ότι οι λίστες αναμονής προς μεταμόσχευση, χρόνο με τον χρόνο, αυξάνονται, με αποτέλεσμα η προσφορά οργάνων, είτε από ζώντες είτε από τους **ανακριβώς και παραπλανητικώς αποκαλούμενους «**πτωματικούς δότες**»** να υπολείπεται σημαντικά και ένα σεβαστό ποσοστό αρρώστων να καταλήγει πριν φθάσει στη μεταμόσχευση. Το μόνο κράτος που δεν έχει πρόβλημα μέ τις λίστες είναι το Ιράν, που από το 2006 έχει νομιμοποιήσει την αγοροπωλησία ανθρωπίνων

οργάνων. Όμως, η σημαντική έλλειψη μοσχευμάτων έχει οδηγήσει σε ένα **παγκόσμιο παράνομο εμπόριο ανθρωπίνων οργάνων**, εγκληματικής, σε μεγάλο βαθμό, προέλευσης και λαθραίας διακίνησης και στο φαινόμενο του «**μεταμοσχευτικού τουρισμού**». Υπολογίζεται ότι το 10% της παγκόσμιας μεταμοσχευτικής δραστηριότητος βασίζεται στην **λαθραία διακίνηση μοσχευμάτων**. **Πτωχοί άνθρωποι, από χώρες της Ασίας και της Αφρικής, πωλούν τον νεφρό τους για να επιβιώσουν ή για να σπουδάσουν τα παιδιά τους ή για να καλύψουν χρέη τους**.

Πολλά από τα λαθραία διακινούμενα όργανα είναι **προϊόν εγκληματικής δραστηριότητος**. Έγκυρα δημοσιεύματα στο διεθνή τύπο δείχνουν ότι στην Κίνα, που κατέχει την **παγκόσμια πρωτιά θανατικών εκτελέσεων**, γίνεται λαθραία διακίνηση οργάνων, που **λαμβάνονται από θανατοποινίτες**. Η πρώην Γενική Εισαγγελέας του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, Carla Del Ponte, στο βιβλίο της «*The Hunt. Me and the War Criminals*», που κυκλοφορήθηκε το 2008, αναφέρει ότι υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι αξιωματούχοι του απελευθερωτικού στρατού του Κοσόβου και ο ηγέτης τους Hashim Thaci, ο σημερινός πρωθυπουργός του Κοσόβου, έχουν εμπλακεί σε λαθραία διακίνηση ανθρωπίνων οργάνων το 1999-2000, που προέρχονταν από Σέρβους αιχμαλώτους, τους οποίους μετέφεραν στην Πρίστινα, όπου στην κλινική Medicus τους αφαιρούσαν τα όργανα και στη συνέχεια τα διακινούσαν μέσω Αλβανίας. Μετά από 3/ετή έρευνα, στις 25.1.2011 το Συμβούλιο της Ευρώπης στην Κοινοβουλευτική του Συνέλευση έκανε δεκτή την αναφορά του μέλους του Dick Marty και εξέδωσε ψήφισμα, αναγνωρίζοντας τη διακίνηση και εμπορία ανθρωπίνων οργάνων από τους αξιωματούχους του απελευθερωτικού στρατού του Κοσόβου και τον ηγέτη τους Thaci.

Η λαθραία διακίνηση οργάνων έχει σχέση και με το φαινόμενο του «μεταμοσχευτικού τουρισμού», δηλαδή της **μετακίνησης αρρώστων από τον δυτικό κόσμο στις χώρες της Ασίας και της Αφρικής προς μεταμόσχευση** . Έτσι στα πλαίσια του «μεταμοσχευτικού τουρισμού», που απευθύνεται σε πλούσιους ασθενείς, προσφέρονται πακέτα της τάξεως των 150.000-200.000 ευρώ, που περιλαμβάνουν αεροπορικό εισιτήριο, προεγχειρητικό έλεγχο, τη μεταμόσχευση και δέκα ημέρες νοσηλείας.

Ασφαλώς, η ιδέα της αγοράς ανθρωπίνων οργάνων δεν είναι σημερινή. Απλά την ανακίνησαν πρόσφατα οι Βρετανοί γιατροί. Ήδη ο David E. Jefferies σε άρθρο του με τίτλο «*Το σώμα ως εμπόρευμα. Η χρήση των αγορών για τη θεραπεία της έλλειψης οργάνων*», που δημοσιεύτηκε το 1998 στο International Journal of Global Legal Studies(5/2) γράφει «*χρειαζόμαστε ένα νέο σύστημα, ένα που θα εμπορευματοποιήσει τα όργανα σε παγκόσμιο δίκτυο, που θα επιτρέπει σε ανθρώπους συμβάσεις για ανταλλαγή οργάνων με χρηματική ανταπόδοση. Έτσι η αγορά θα δώσει οικονομικά κίνητρα, που θα αυξήσουν την παροχή οργάνων*». Το 2009, ένας

άλλος οικονομολόγος, ο Gary Becker, βραβείο Νόμπελ οικονομίας, σε άρθρο του στην Washigton έλεγε «*Για έναν οικονομολόγο είναι σαφές ότι η ανισορροπία μεταξύ ζήτησης και προσφοράς είναι το αποτέλεσμα της απαγόρευσης της αγοροπωλησίας ανθρωπίνων οργάνων. Εάν ο νόμος αλλάξει, η υπόσχεση του κέρδους θα αυξήσει τη δεξαμενή των οργάνων σε μία ελεύθερη αγορά και οι τιμές των οργάνων θα ισορροπήσουν στα επίπεδα που θα εξαντλήσουν τη ζήτηση*».

Η σύγχρονη κοινωνία, την «ιδιοκτησία», που το άτομο ασκεί στο σώμα του, τη διαχειρίζεται ως μοναδική, υπό την έννοια ότι δεν μπορεί νόμιμα να μεταβιβαστεί σε τρίτους. Η κατοχή αυτής της ιδιοκτησίας δεν παρέχει και το δικαίωμα της μεταβίβασης και του ελέγχου της σε κανέναν άλλον και με οποιοδήποτε τρόπο.**Εάν δεν μπορούμε να διαχειριστούμε τον όλο άνθρωπο ως κοινό εμπόρευμα, που μπορεί να πωληθεί ή να αγοραστεί, το ίδιο δεν μπορούμε να κάνουμε και με τα όργανά μας**. Εάν διαχειριστούμε τα όργανά μας ως κοινό εμπόρευμα ή ως μέρος μιας ιδιοκτησίας, τότε η αξία τους θα μπορεί να προσμετρηθεί για την πληρωμή χρεών, να δοθεί ενέχυρο για την αγορά αγαθών, να υπολογισθεί στην αξία της ιδιοκτησίας του ατόμου που χρεοκοπεί ή και σε πολλές άλλες όμοιες καταστάσεις. **Είναι, ασφαλώς, κατάντημα ο κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση Θεού πλασθείς άνθρωπος και βασιλιάς της κτίσεως να μετατραπεί σε ένα κοινό εμπόρευμα, διαπραγματεύσιμο στην παγκόσμια ελεύθερη αγορά, σε μια αποθήκη ανταλλακτικών για τους έχοντες!**...

Οι λίστες αναμονής για μεταμόσχευση είναι ασφαλώς ένα μείζον κοινωνικό ζήτημα, **η λύση του όμως σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι η νομιμοποίηση της αγοροπωλησίας ανθρωπίνων οργάνων**.

Η νομιμοποίηση αυτή δεν θα εξαλείψει την παράνομη και εγκληματική απόκτηση και διακίνηση των οργάνων, όπως πιστεύουν οι υποστηρικτές της. Αντίθετα θα δημιουργηθεί μία νέα κερδοφόρα αγορά, που θα εκμεταλλεύεται τους φτωχούς, θα ικανοποιεί την ανάγκη των πλουσίων αρρώστων και θα δημιουργεί υψηλή κερδοφορία για τους μεσάζοντας. Η οπτική των αγορών, των οικονομολόγων και μερίδος, μικρής ευτυχώς, του ιατρικού κόσμου, που βλέπει τον άνθρωπο όχι ως πρόσωπο ανεκτίμητης αξίας, αλλά ως εμπόρευμα και χρηστικό αντικείμενο, που ικανοποιεί κοινωνικές ανάγκες, έστω και αν καταστεί νόμιμη, δεν θα είναι ηθική, θα είναι μία οπτική ανήθικη.

(Πηγή: «Η Δράση μας» Οκτώβριος 2011)